

ZAKON
O SPREMEMBI IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O SPODBUJANJU INVESTICIJ

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Leta 2021 so se svetovne tuje neposredne investicije (v nadaljevanju: TNI) okrepile po upočasnitvi v letu 2020, ki jo je povzročila pandemija COVID-19. Svetovni prilivi so leta 2021 dosegli 1,5 bilijona EUR, kar je povečanje za +52 % v primerjavi z letom 2020 in povečanje za +11 % glede na ravni iz leta 2019 pred pandemijo COVID-19.

EU je leta 2021 prispevala k svetovnemu okrevanju s 117 milijardami EUR vhodnih neposrednih tujih naložb, kar je 8 % svetovne ravni (ta je leta 2019 znašala 27 %), kar pomeni 31-odstotno zmanjšanje glede na ravni iz leta 2020 in 68-odstotno zmanjšanje v primerjavi z letom 2019. Rezultat EU je posledica zmanjšanja vhodnih neposrednih tujih naložb na Irskem, v Nemčiji in Luksemburgu ter dezinvestiranja na Nizozemskem.

V letu 2021 se je zaradi močnih trgov lastniških vrednostnih papirjev in okrevanja zaupanja podjetij povečalo število združitvev in prevzemov ter novih transakcij na svetovni ravni, vendar še ne v EU-27, kljub zmanjšanju skupnih prilivov neposrednih tujih naložb. Število prevzemov in novih naložb se je v EU v primerjavi z letom 2020 povečalo za +32 % oziroma +12 %.

Prevzemi so ostali 9 % pod ravno iz leta 2019. Pri novih naložbah je razlika v primerjavi z letom pred pandemijo dosegla –39 %. Trend naraščanja skupnih tokov tujih transakcij v EU-27 potrjuje odprtost držav EU za tuje naložbe kljub upočasnitvi, ki jo je povzročila pandemija COVID-19, pri čemer so se v zadnjih petih letih povprečno povečale za več kot 2.100 prevzemov in 3.200 novih naložb na leto.

Medletni podatki po tujih jurisdikcijah kažejo povečanje števila poslov in projektov za večino držav izvora v letu 2021. ZDA so bile leta 2021 največji tuji vlagatelj, kar je predstavljalo 32,3 % vseh prevzemov in 39,4 % novih naložb, sledilo pa jim je Združeno kraljestvo s 25,6 % oziroma 20,9 %. Pomembni izjemi sta Kitajska in Japonska, ki ostajata pod ravnimi iz leta 2020. Zlasti Kitajska s 2,3 % vseh tujih prevzemov v letu 2021 (zmanjšanje s 3,4 % v letu 2020) in 6 % novih naložb (s 7,1 % v letu 2020) pri zagonu sklepanja poslov ni bila uspešna, kljub nekaterim velikim napovedanim združitvam in prevzemu ter novim naložbam, ki so povečale vrednost kitajskih naložb na 9 milijard EUR v letu 2021 (s 6,5 milijarde EUR v letu 2020).

Medtem ko je v letu 2021 večina jurisdikcij dosegla raven prevzemov lastniških deležev pred pandemijo COVID-19, nekatere od njih pa so se celo izboljšale glede na ravni iz leta 2019, pa je bila raven novih naložbenih projektov še vedno nižja v primerjavi z ravnimi iz leta 2019. Edina izjema v tem primeru so *offshore* države (v letu 2021 je bilo zbranih 133 projektov, kar je več kot 106 v letu 2019) in Rusija (46 projektov v letu 2021, kar je več kot 20 v letu 2019).

Gospodarski učinki izrazitega povečanja stroškov energije (ki je imelo učinek že pred ukrajinsko krizo) in surovin ter obseg gospodarskih posledic motenj v dobavni verigi, zlasti za kritične surovine in kritične tehnologije, ter šibkejše svetovne dejavnosti in trgovine, ki še vedno niso v celoti ocenjeni, bodo vplivali na zagon pri sklepanju poslov v EU, kar bi lahko privedlo do popravka navzdol prvotne pozitivne naravnosti za leto 2022.

Število transakcij po ciljnih državah EU se je leta 2021 močno povečalo v primerjavi z letom 2020. Nemčija s 16,4-odstotnim deležem vseh prevzemov, ki so jih opravili tuji vlagatelji, je bila leta 2021 največja namembna država in je zabeležila 20-odstotno povečanje števila transakcij v primerjavi z letom 2020. Sledile so Španija, Francija in Nizozemska, pri katerih so deleži tujih transakcij znašali 13,8 %, 10,7 % oziroma 10,5 %, letne stopnje rasti pa so v primerjavi s prejšnjim letom dvomestne. Španija je bila leta 2021 na čelu razvrstitve EU med največjimi prejemniki tujih novih naložb (22,2 % vseh naložb), pred Francijo in Nemčijo, ki sta prejeli 12,7 % oziroma 11,2 % vseh naložb. Ti dve državi sta bili skupaj z Italijo med prvimi desetimi največjimi prejemnicami novih naložb edini, pri katerih se tuji projekti v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 niso začeli izvajati.

Podrobnejši pregled sektorjev, v katere so usmerjeni tuji vlagatelji, kaže, da informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) ter proizvodnja spodbujata ponovno rast tujih transakcij v EU. IKT je bila v letu 2021 na prvem mestu pri prevzemih in na drugem mestu pri novih naložbah (za prodajo na drobno) s 30 % novih prevzemov in 15,4 % novih naložb, kar pomeni 34-odstotno oziroma 15-odstotno rast v primerjavi z letom 2020. Sledila ji je proizvodnja, ki je v letu 2021 predstavljala 25,9 % vseh tujih prevzemov in 12 % tujih novih naložb, kar je v primerjavi s prejšnjim letom +38 % oziroma +12 %.

Tu je transakcije so v primerjavi z letom 2020 pridobile nov zagon v vseh glavnih sektorjih in v nekaterih kategorijah dosegle ali celo presegle ravni pred pandemijo COVID-19. Pri prevzemih lastniških deležev so bili v letu 2019 med drugim prizadeti sektorji IKT, strokovnih in znanstvenih dejavnosti ter gradbeništva, pri čemer so se v letu 2021 v primerjavi z letom 2019 povečali za +27 %, +8,3 % oziroma +10 %. Tuje nove naložbe so bolj odporne na okrevanje. Z izjemo sektorja gostinskih in nastanitvenih storitev nove naložbe v letu 2021 zaostajajo za ravnmi iz leta 2019, čeprav okrevajo po padcu v letu 2020.

Tu je neposredne investicije so pomemben steber internacionalizacije slovenskega gospodarstva. TNI so ena izmed najpomembnejših oblik mednarodnega sodelovanja in prinašajo številne koristi za lokalno gospodarstvo, vključno z gospodarsko stabilnostjo, ustvarjanjem delovnih mest, prenosom znanja in tehnologije, učinkovito distribucijo virov, večjimi davčnimi prihodki itd. Tudi kazalniki poslovanja podjetij s tujim in mešanim kapitalom dokazujejo večjo uspešnost teh v primerjavi s podjetji v domači lasti: po podatkih Banke Slovenije je bila v letu 2020 donosnost kapitala v podjetjih s TNI večja kot v podjetjih brez TNI. Poleg tega so podjetja s TNI izplačevala tudi višjo plačo (+15,7 odstotka) na zaposlenega v primerjavi s povprečno plačo in dosegala višjo dodano vrednost na zaposlenega.

Povprečje prilivov TNI je v zadnjih letih znašalo dobro milijardo evrov, kar je povečalo stanje vhodnih TNI z 9 milijard evrov v letu 2013 na dobrih 16 milijard evrov v letu 2019 in 16,6 milijard evrov v 2020 (+2,4 odstotka). To je trenutno 35,3 odstotkov BDP (33 odstotkov v 2019). Vendar pa slovenski delež TNI ostaja bistveno nižji od povprečja EU, ki znaša 59 odstotkov BDP. Nižji je tudi od večine primerljivih držav v regiji, kot sta Češka (78 odstotkov) in Madžarska (66 odstotkov).

Največ pritokov v 2019 je bilo v obliki prevzemov in združitvev (70 odstotkov). V letu 2020 je bilo največ pritokov v obliki dokapitalizacije (40 odstotkov), sledile so jim *greenfield* investicije (21 odstotkov), med katere sodijo vplačila kapitala v prvih treh letih po

ustanovitvi. Večina TNI je osredotočenih na tri ključne dejavnosti, to so: predelovalne dejavnosti (33,5 odstotka), finančne in zavarovalniške dejavnosti (22,5 odstotka) ter dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (17,1 odstotka). Večina naložb v finančne storitve je posledica združitve in prevzemov, medtem ko predelovalna in avtomobilska industrija pritegneta več začetnih investicij. Zadnjih deset let so se intenzivno povečevale tudi investicije tujih vlagateljev v dejavnosti poslovanja z nepremičninami ter v informacijske in komunikacijske dejavnosti. V časovni seriji prevladuje delež TNI v storitvenih dejavnostih, ki je leta 2020 znašal 63,7 odstotka celotne vrednosti TNI v Sloveniji, sledijo proizvodne dejavnosti z deležem 33,9 odstotka ter naložbe v nepremičnine (2,4 odstotka vseh TNI). Regionalna razpršitev naložb je razmeroma nizka, saj osrednjeslovenska regija privablja daleč največ, tj. kar 58,1 odstotka vseh TNI.

Države EU ostajajo največji investitorji v Slovenijo. Med prvimi petimi državami investitoricami so štiri države članice EU (Avstrija, Luksemburg, Nemčija, Italija) ter Švica, ki so imele konec leta 2020 skupno 65 % vrednosti vseh TNI v Sloveniji. Po strukturi dejavnosti je bilo največ naložb v predelovalne dejavnosti, v finančne in zavarovalniške dejavnosti, v trgovino in dejavnosti vzdrževanja in popravil motornih vozil. Približno dve tretjini tujih naložb poteka neposredno prek tujih držav, iz katerih izhaja tudi izvorno lastništvo, preostali del pa prek tranzitnih držav, predvsem prek Avstrije, Švice, Luksemburga in Nizozemske. Po izvorni državi lastnika so tako najpomembnejše investitorice v Slovenijo Avstrija, Nemčija, Združene države Amerike, Italija, Švica, Združeno kraljestvo in druge kot prikazuje graf 3; med drugim pa tudi Srbija, Japonska, Ciper.

Ne glede na omenjene trende v gibanju investiranja in vrednosti TNI in siceršnje dejstvo, da je EU odprta za tuje naložbe, pa je EU že večkrat izrazila stališče, da ta odprtost ni brezpogojna. Evropska komisija je že v letu 2017 izrazila zaskrbljenost glede tega, da tuji vlagatelji, zlasti podjetja v državni lasti iz tretjih držav, iz strateških razlogov prevzemajo evropska podjetja s ključnimi tehnologijami, kar ima lahko negativne posledice na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije, zanesljivost oskrbe s kritičnimi viri (surovinami) in dostop do občutljivih informacij. Evropska komisija je zato pripravila predlog Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v EU (v nadaljevanju: Uredba) iz razlogov varnosti in javnega reda. Cilj predloga uredbe je vzpostaviti okvir za pregled neposrednih tujih naložb s strani držav članic. Uredba je stopila v veljavo 11. aprila 2019, uporabljati se je začela 11. oktobra 2020. Države članice so imele do 11. oktobra čas, da izpolnijo obveznosti iz Uredbe.

Z uveljavitvijo (31. 5. 2020) Zakona o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 80/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUPOP DVE, 15/21 – ZDUOP, 112/21 – ZIUPTG in 206/21 – ZDUPŠOP, v nadaljevanju: ZIUOOPE) je začel veljati mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb, t. i. *screening*, ki za tuje vlagatelje prinaša naslednje obveznosti. V kolikor transakcija tujega vlagatelja predstavlja neposredno tujo naložbo po 70. členu ZIUOOPE, tj. s transakcijo v slovenski gospodarski družbi pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah, in se dejavnost ciljne družbe nanaša na enega izmed dejavnikov tveganja, tj. kritično infrastrukturo, kritično tehnologijo, dobavo kritičnih virov, dostop do občutljivih informacij, svobodo in pluralnost medijev in projekte ali programe v interesu Evropske unije, mora neposredno tujo naložbo priglasiti MGTŠ:

- v 15 dneh od sklenitve pogodbe o združitvi ali od objave prevzemne ponudbe (vsaka pogodba s katero tuji vlagatelj v slovenski gospodarski družbi pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah),
- v 15 dneh od ustanovitve gospodarske družbe v RS (če gre za »*greenfield*« investicijo),
- v 15 dneh od sklenitve kupoprodajne pogodbe, če gre za nakup nepremičnine s kritično infrastrukturo (ali zemljišča v njeni bližini).

Komisija za priglasitve (3 člani MGTŠ in 2 člana SPIRIT Slovenija) obravnava priglasitve neposrednih tujih naložb in izdaja mnenja o uvedbi postopka pregleda - predhodni postopek.

V kolikor Komisija za priglasitve izda mnenje o uvedbi postopka pregleda, minister za vsak postopek pregleda posebej imenuje 3-10 člansko medresorsko komisijo (ministrstva, agencije, zbornice, univerze, inštituti, itd.). Na podlagi mnenja medresorske komisije minister odloči, ali se neposredna tuja naložba v pregledu odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče - samo, če neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red v RS ter gre za dejavnike tveganja – postopek pregleda.

Komisija za priglasitve v predhodnem postopku in medresorska komisija v postopku pregleda (v kolikor je uveden postopek pregleda – kadar tako v mnenju odloči Komisija za priglasitve) pregleduje zgolj neposredne tuje naložbe, ki bi lahko vplivale na varnost ali javni red in bi imele učinke na naslednje kritične sektorje (dejavnike tveganja):

- kritično infrastrukturo, bodisi fizično ali virtualno, vključno z infrastrukturo na področju energetike, prometa, vode, zdravja, komunikacij, medijev, obdelave ali hrambe podatkov, letalskega in vesoljskega sektorja ter obrambno, volilno ali finančno infrastrukturo in občutljive objekte ter tudi zemljišča in nepremičnine, ki so bistvene za uporabo takšne infrastrukture ter zemljišča in nepremičnine, ki se nahajajo v bližini takšne infrastrukture,
- kritične tehnologije in blago z dvojno rabo, vključno z umetno inteligenco, robotiko, polprevodniki, kibernetiko, varnostjo, letalsko in vesoljsko ter obrambno tehnologijo, tehnologijo za shranjevanje energije, kvantno in jedrsko tehnologijo, nanotehnologijo in biotehnologijo ter zdravstveno, medicinsko in farmacevtsko tehnologijo,
- dobavo kritičnih virov, vključno z energijo ali surovinami, prehransko varnost, medicinsko in zaščitno opremo,
- dostop do občutljivih informacij, vključno z osebnimi podatki, ali sposobnost nadziranja takšnih informacij,
- svobodo in pluralnost medijev,
- projekte ali programe v interesu Evropske unije, opredeljene v Prilogi I Uredbe (EU) 2019/452.

Komisija za priglasitve v predhodnem postopku in medresorska komisija v okviru pregleda neposrednih tujih naložb presoja tudi:

- ali je tuji vlagatelj neposredno ali posredno pod nadzorom vlade, vključno z državnimi organi ali oboroženimi silami tretje države, tudi prek lastniške strukture ali znatnega financiranja,
- ali je bil tuji vlagatelj že vključen v dejavnosti, ki so vplivale na varnost ali javni red v državi članici, oziroma
- ali obstaja resno tveganje, da se tuji vlagatelj ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi.

Mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb je v okviru ZIUOOPE začel veljati 31. 5. 2020 in se bo uporabljal do 30. 6. 2023. Glede na navedeno se mehanizem v okviru predloga zakona trajno uvršča v Zakon o spodbujanju investicij (Uradni list RS, št. 13/18, 204/21 in 29/22, v nadaljevanju: ZSInv), upošteva izkušnje pri uporabi obstoječega mehanizma, pomisleke in predloge deležnikov.

Mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb se uredi trajno, saj po 30. 6. 2023 mehanizem za pregled neposrednih tujih naložb iz ZIUOOPE ne bo več veljaven, s čimer bi lahko bila resno ogrožena varnost in javni red Republike Slovenije.

Čeprav uredba EU o pregledu neposrednih tujih naložb od držav članic ne zahteva, da vzpostavijo nacionalni mehanizem pregleda, Evropska komisija še naprej spodbuja države članice, tako na politični kot na tehnični ravni, da sprejmejo, prilagodijo in izvajajo nacionalne mehanizme pregleda. Evropska komisija je nedavno pozvala države članice, naj vzpostavijo celovit mehanizem pregleda s smernicami za države članice iz leta 2020 o tem, kako uporabljati pregled neposrednih tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in gospodarske ranljivosti v EU, ter v smernicah za države članice iz leta 2022 o neposrednih tujih naložbah iz Rusije in Belorusije.

Nacionalni mehanizem pregleda v vseh 27 državah članicah je potreben za zaščito Evropske unije pred potencialno tveganji tujimi naložbami iz tretjih držav. Zagotovil bi, da bo vseh 27 držav članic in Evropska komisija pregledalo relevantne neposredne tuje naložbe, s čimer se bodo zaščitile kolektivna varnost držav članic in Unije ter varnost enotnega trga in zelo visoka stopnja gospodarskega povezovanja, ki jo ta omogoča. Iz tega razloga se kot strateško pomembno ocenjuje dejstvo, da je nacionalnemu mehanizmu pregleda neposrednih tujih naložb v RS potrebno zagotoviti nadaljevanje implementacije, kar se bo uspešno uresničilo s trajno uvrstitvijo mehanizma v ZSInv.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga zakona sledijo ciljem Uredbe EU 2019/452 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji iz marca 2019 za zaščito strateškega interesa EU v zvezi s tujimi naložbami, ki zagotavljajo, da Uredba:

- vzpostavlja mehanizem sodelovanja, znotraj katerega lahko države članice in Komisija izmenjujejo informacije in izražajo pomisleke v zvezi s posameznimi naložbami,
- Komisiji omogoča, da izdaja mnenja v primerih, kadar naložba ogroža varnost ali javni red več držav članic ali kadar bi naložba lahko ogrozila projekt ali program, ki je v interesu celotne EU, kot sta Obzorje 2020 ali Galileo,
- določa roke za sodelovanje med Komisijo in državami članicami ter med državami članicami, pri čemer upošteva nediskriminacijo in stroge zahteve glede zaupnosti,
- določa nekatere temeljne zahteve za države članice, ki ohranjajo ali sprejemajo mehanizem pregleda na nacionalni ravni zaradi varnosti ali javnega reda,
- spodbuja mednarodno sodelovanje pri pregledu naložb, vključno z izmenjavo izkušenj, dobrih praks in informacij o vprašanih skupnega interesa.

Komisija je 25. marca 2020 izdala smernice za države članice, v katerih je med drugim vse države članice pozvala, naj vzpostavijo celovit mehanizem pregleda, in zagotovila močan vseevropski pristop k pregledu tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in s tem povezane gospodarske ranljivosti.

Evropska unija je odprta za tuje naložbe, ki so bistvenega pomena za gospodarsko rast, konkurenčnost, zaposlovanje in inovacije. Številna evropska podjetja so v celoti vključena v globalne dobavne verige, ki morajo delovati še naprej. EU želi biti privlačen cilj za neposredne tuje naložbe, kar bo tudi ostala. Izredne razmere, povezane z izbruhom COVID-19 in ukrajinsko krizo, korenito vplivajo na gospodarstvo Evropske unije. Komisija je kot del celovitega odziva izpostavila tudi vprašanje pregleda neposrednih tujih naložb.

Med možnimi posledicami trenutnih gospodarskih šokov je povečano potencialno tveganje za strateške industrije, zlasti tiste, povezane z zdravstvenim varstvom, vendar nikakor ni omejeno samo nanje. Odpornost teh industrij in njihova sposobnost, da se še naprej odzivajo na potrebe državljanov EU, bi morala biti v ospredju skupnih prizadevanj, tako na ravni Evropske unije kot tudi na ravni držav članic.

Vendar je treba danes bolj kot kdaj koli prej odprtost EU za tuje naložbe uravnovežiti z ustreznimi orodji za pregled. V izrednih razmerah, ki jih prinašajo sodobne krize, npr. zaradi pandemije COVID-19, bi se lahko povečalo tveganje za poskuse pridobitve zdravstvenih zmogljivosti (na primer za proizvodnjo medicinske ali zaščitne opreme) ali povezanih industrij, kot so raziskovalne ustanove (na primer za razvoj cepiv), prek neposrednih tujih naložb. Moramo biti oprezni in zagotoviti, da takšne neposredne tuje naložbe ne bodo škodljivo vplivale na zmogljivosti EU, da se odzove na zdravstvene potrebe svojih državljanov. Izbruh COVID-19 je pokazal, da moramo ohraniti in okrepiti skupno uporabo dragocenih zmogljivosti na enotnem trgu, ter jih deliti tudi s tistimi, ki jih potrebujejo drugod po svetu. V tem okviru bi pridobitev sredstev, povezanih z zdravstvenim varstvom, vplivala na Evropsko unijo kot celoto.

Komisija je v sporočilu z dne 13. marca 2020 navedla, da morajo biti države članice pozorne in uporabiti vsa orodja, ki so na voljo na ravni Unije in na nacionalni ravni, za preprečitev, da bi sodobne krize povzročile izgubo kritičnih sredstev in tehnologije. Pravila EU so okvir za zagotavljanje varstva legitimnih ciljev javnih politik, če so takšni cilji ogroženi zaradi tujih naložb.

Trenutno so za pregled neposrednih tujih naložb odgovorne države članice. Pri pregledu neposrednih tujih naložb bi bilo treba upoštevati njihov vpliv na Evropsko unijo kot celoto, zlasti zaradi zagotavljanja stalne kritične zmogljivosti industrije EU, in to ne samo v sektorju zdravstvenega varstva. Nestanovitnost ali podcenitev na evropskih borzah lahko še poslabša tveganja za širše strateške zmogljivosti EU. Strateška sredstva so ključna za varnost Evrope in so nepogrešljiva za njeno gospodarstvo ter s tem za njeno zmogljivost hitrega okrevanja.

V ta namen Evropska komisija poziva, naj:

- države članice v celoti izkoristijo svoje mehanizme pregleda neposrednih tujih naložb, da bi v celoti upoštevale tveganja za kritične zdravstvene infrastrukture, dobavo kritičnih virov in druge kritične sektorje, kot je določeno v pravnem okviru EU;
- tiste države članice, ki trenutno še nimajo mehanizma pregleda oziroma njihovi mehanizmi pregleda ne zajemajo vseh relevantnih transakcij, vzpostavijo celovit mehanizem pregleda in v vmesnem času uporabijo vse druge razpoložljive možnosti za obravnavanje primerov, v katerih bi prevzem določenega podjetja, infrastrukture ali tehnologije oziroma nadzora nad njimi pomenil tveganje za varnost ali javni red v EU, vključno s tveganjem za kritične zdravstvene infrastrukture in dobavo kritičnih virov.

Uredba o pregledu neposrednih tujih naložb zajema neposredne tuje naložbe iz tretjih držav, tj. tiste naložbe, ki vzpostavljajo ali ohranjajo trajne in neposredne povezave med vlagatelji iz tretjih držav, vključno z državnimi subjekti, in podjetji, ki opravljajo gospodarsko dejavnost v državi članici. Uredba se uporablja za vse gospodarske sektorje, zanje pa ne veljajo nobeni pragovi. Potreba po pregledu transakcije je namreč lahko neodvisna od njene vrednosti. Vrednost majhnih zagonskih podjetij je lahko razmeroma omejena, vendar so lahko ta podjetja strateško pomembna, na primer pri vprašanjih, kot so raziskave ali tehnologija.

Uredba državam članicam omogoča pregled naložb v okviru področja uporabe uredbe zaradi varnosti ali javnega reda in možnost, da sprejmejo ukrepe za obravnavanje posebnih tveganj. Pregled in po potrebi sprejetje ukrepov za preprečitev naložbe ali določitev pogojev zanje v okviru področja uporabe uredbe zaradi varnosti ali javnega reda je končna odgovornost držav članic. Komisija lahko na državo članico, v kateri se izvaja naložba, naslovi mnenja, s katerimi priporoči posebne ukrepe, zlasti kadar obstaja tveganje, da bo naložba vplivala na projekte in programe v interesu Unije.

Komisija poziva države članice, naj bodo še posebej pozorne, da se v trenutnih krizah izognejo odprodaji evropskih poslovnih in industrijskih subjektov, vključno z MSP. Komisija bo pozorno spremljala razvoj dogodkov na terenu in po potrebi vzpostavila stik z državami članicami. Komisija prav tako opozarja države članice na razmerja medsebojne odvisnosti na povezanem trgu, kot je evropski, in jih poziva, naj zaprosijo za nasvet in usklajevanje v

primerih, v katerih bi lahko tuje naložbe, tako zdaj kot v prihodnje, dejansko ali potencialno vplivale na enotni trg.

Države članice lahko v skladu z uredbo o pregledu neposrednih tujih naložb sprejmejo ukrepe, s katerimi tujemu vlagatelju preprečijo, da bi prevzel podjetje ali nadzor nad njim, če bi tak prevzem podjetja ali nadzora nad njim ogrozil varnost ali javni red zadevne države članice. Pri ugotavljanju, ali bodo neposredne tuje naložbe verjetno vplivale na varnost ali javni red, lahko države članice in Komisija upoštevajo vse ustrezne dejavnike (vključno z učinki na kritično infrastrukturo, tehnologije, tudi ključne omogočitvene tehnologije) in vire, ki so bistveni za varnost ali ohranjanje javnega reda, katerih motnja, nedelovanje, izguba ali uničenje bi imeli pomemben učinek v državi članici ali v Uniji.

Na evropskem notranjem trgu tveganja, nastala z naložbo, niso nujno omejena na meje države članice, v kateri se naložba izvede. Zato je v uredbi o pregledu neposrednih tujih naložb predvidena tako možnost, da Komisija izda mnenje v zvezi z določeno naložbo, kot tudi možnost, da druge države članice, v katerih se ne izvaja naložba, zahtevajo informacije in predložijo pripombe.

Pregled neposrednih tujih naložb ne pomeni nujno prepovedi izvedbe naložbe. V določenih primerih lahko zadostujejo ukrepi za zmanjševanje tveganja (na primer pogoji, ki jamčijo dobavo medicinskih proizvodov/pripomočkov). Interes Unije lahko določa, da take zaveze glede dobave presegajo predvidene potrebe države članice gostiteljice. Prav tako je treba upoštevati, da lahko države članice v nekaterih primerih ukrepajo zunaj mehanizmov pregleda, na primer z uvedbo prisilnih licenc za patentirana zdravila, če pride do izrednih razmer, kot je pandemija.

Poleg tega je za prevzem podjetja s strani tujcev, ki bo najverjetneje vplival na projekte ali programe v interesu Unije, potreben natančnejši pregled Komisije, njena mnenja pa morajo države članice upoštevati v največji možni meri. To bi recimo veljalo v primeru tujih naložb v podjetja EU, ki so prejela financiranje v okviru programa EU za raziskave in inovacije Obzorje 2020. Zato bo vsem projektom v okviru programa Obzorje 2020, povezanim z zdravstvenim sektorjem, vključno s prihodnjimi projekti v odziv na izbruh COVID-19, namenjena posebna pozornost.

Člen 63 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju: PDEU) določa prosti pretok kapitala ne samo znotraj EU, ampak tudi s tretjimi državami, vsaka omejitev pa mora biti primerna, potrebna in sorazmerna za doseganje legitimnih ciljev javne politike. Taki cilji so v Pogodbi ali sodni praksi Sodišča opredeljeni kot nujni razlogi v splošnem interesu in ne bi smeli biti zgolj gospodarski. Na razloge v zvezi z javno politiko, javno varnostjo in javnim zdravjem se je mogoče sklicevati ob dejanski in dovolj resni nevarnosti, ki vpliva na temeljne interese družbe.

V primeru „plenilskih nakupov“ strateških sredstev s strani tujih vlagateljev (npr. z namenom omejitve dobave določenega blaga/storitve na trg EU) je najpomembnejša izjema „javni red ali javna varnost“, določena v členu 65 PDEU. Ta bi lahko upravičila na primer omejevalne ukrepe, potrebne za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe (recimo na področju energije) ali osnovnih javnih storitev, če manj omejevalni ukrepi (na primer regulativni ukrepi, ki nalagajo obveznosti javne službe vsem podjetjem, ki poslujejo v nekaterih sektorjih) ne zadostujejo za obravnavanje dejanske in dovolj resne nevarnosti, ki vpliva na temeljne interese družbe. Omejevalni ukrepi se lahko sprejmejo tudi za obravnavanje groženj za finančno stabilnost.

Poleg tega Pogodba določa zaščitne ukrepe v primeru resnih težav ali grožnje, da bo prišlo do takih težav, pri delovanju ekonomske in monetarne unije (člen 66 PDEU) in v primeru plačilnobilančnih težav ali nevarnosti, da pride do njih, za države članice, ki niso del euroobmočja (člen 143/144 PDEU).

V primeru tujih naložb iz tretjih držav v podjetja z vrednotenji na kapitalskih trgih, za katera se šteje, da so precej pod dejansko ali realno vrednostjo, bi se lahko preučila možnost uvedbe omejitev ob upoštevanju dejanskega ali možnega učinka teh naložb na zaščito zgoraj navedenih javnih interesov (na primer, ali lahko povzročijo preveliko odvisnost od

tujih vlagateljev iz tretjih držav pri zagotavljanju osnovnih dobrin ali storitev). V smislu primernosti teh ukrepov bi bilo treba preučiti in morda tudi ublažiti njihove morebitne škodljive posledice za podjetja in gospodarstvo na splošno.

Nazadnje je treba poudariti, da pri analizi utemeljitev in sorazmernosti omejitve pretoka kapitala v tretje države in iz njih potekajo v drugačnem pravnem okviru v primerjavi z omejitvami pretoka kapitala znotraj EU. Zato so lahko v skladu s PDEU v primeru omejitev transakcij, ki vključujejo tretje države, sprejemljivi dodatni razlogi za utemeljitev. Dopustni razlogi za utemeljitev se lahko razlagajo tudi širše.

Brez zanikanja odprtosti Evrope za neposredne tuje naložbe ima Uredba pomembno vlogo v izjemnih primerih, ko si tuji vlagatelji prizadevajo pridobiti sredstva, ki so ključnega pomena za evropske bistvene interese. Uredba je EU opremila z okvirom in skupnimi merili za prepoznavanje tveganj, povezanih s pridobitvijo ali nadzorom strateških sredstev, ki ogrožajo varnost ali javni red. Poleg tega Uredba predstavlja okvir sodelovanja med državami članicami Evropsko komisijo. To v državah članicah omogoča celovit pregled neposrednih tujih naložb in olajša končno odločitev države članice, v kateri se TNI načrtuje ali zaključijo.

Čeprav so neposredne tuje naložbe v izključni pristojnosti Unije, je državam članicam dovoljeno vzdrževanje in implementiranje mehanizmov pregleda, potrebnih za prepoznavanje tveganj za varnost ali javni red, v zvezi s posameznimi transakcijami neposrednih tujih naložb. Vendar bi brez okvira sodelovanja EU „čezmejni vplivi“ ostali slepe pege evropske politike, saj pregled naložbe s strani države članice upošteva le tveganja za varnost ali javni red države članice, v kateri je naložba načrtovana ali zaključena. Zaradi Uredbe pa imajo države članice in Komisija veliko boljši pregled nad neposrednimi tujimi naložbami v EU.

– 2.2 Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, na katerih temelji sedanja ureditev.

2.3 Poglavitne rešitve

▪ Predstavitev predlaganih rešitev:

Glede na trenutno veljavni mehanizem pregleda TNI v RS se s predmetno spremembo zakona uvodoma predlaga spremembo definicije tujega vlagatelja (69. člen ZIUOOPE): tuji vlagatelj je trenutno definiran kot »državljan države članice Evropske unije, države Evropskega gospodarskega prostora, Švicarske konfederacije ali tretje države, ali pravna oseba s sedežem v državi članici Evropske unije, državi Evropskega gospodarskega prostora, Švicarski konfederaciji ali v tretji državi, ki namerava izvesti neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, ali pa je to že izvedel«. Glede na predpostavke delovanja notranjega trga EU, ki je opredeljen s členi 4(2)(a), 26, 27, 114 in 115 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), bi bilo definicijo tujega vlagatelja smiselno spremeniti v državljana tretje države ali pravno osebo s sedežem v tretji državi, pri čemer bi se upoštevalo, da lahko državljani tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi nastopi kjerkoli v lastniški verigi neposrednega pridobitelja in se kot takšen smatra za tujega vlagatelja. S tem bi se preprečilo izogibanje mehanizmu pregleda TNI na način, da se transakcije 'skrijejo' za neposrednega pridobitelja v EU, medtem ko posredni pridobitelj lahko izvira iz tretje države, ter bi se na takšen način zagotovilo celovitost in natančnost pregleda TNI, kar je namen Uredbe. Dodatna podlaga takšni definiciji je člen 2(2) Uredbe, ki tujega vlagatelja definira kot »fizično osebo iz tretje države ali podjetje iz tretje države«.

V nadaljevanju se predlaga sprememba trenutne definicije neposredne tuje naložbe (70. člen): 70. člen ZIUOOPE trenutno navaja: »Neposredna tuja naložba pomeni naložbo, ki jo izvede tuji vlagatelj in katere namen je vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in neposrednih povezav med tujim vlagateljem in gospodarskim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji, s pridobitvijo najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah«. V skladu s prvo predlagano spremembo bi se tako definiralo tujo naložbo, in sicer kot naložbo, ki jo izvede

tuji vlagatelj in katere namen je vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in neposrednih ali posrednih povezav med tujim vlagateljem in gospodarskim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji. Drugi del definicije (tj. vstopni prag) – s pridobitvijo najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah – bi se ohranil z dodatkom, da se omenjena pridobitev lahko zgodi bodisi neposredno bodisi posredno. Iz obsega pravnih poslov, ki predstavljajo obstoj neposredne tuje naložbe, se hkrati odstrani pridobitev pravice razpolaganja z zemljišči in nepremičninami, ki so bistvene za kritično infrastrukturo ali z zemljišči in nepremičninami, ki se nahajajo v bližini takšne infrastrukture (sedanji 3. odstavek 71. člena ZIUOOPE).

Spremeniti je potrebno navedbo pravnega posla v 1. odstavku 71. člena ZIUOOPE: trenutno navedbo (»... v 15 dneh od sklenitve pogodbe o združitvi ali od objave prevzemne ponudbe«) je potrebno spremeniti v pogodbo oz. pravni posel, ki ureja transakcijo, ki je predmet določene priglasitve.

Nadalje je potrebno spremeniti navedbo zakonsko zahtevanih podatkov (4. odstavek 71. člena ZIUOOPE): spremeniti je potrebno 10. (zadnjo) alinejo, in sicer, da je potrebno predložiti pogodbo oz. pravni posel, ki ureja transakcijo, ki je predmet določene priglasitve (trenutno ZIUOOPE predvideva zgolj predložitev pogodbe, s katero se pridobi lastninsko pravico na nepremičnini).

Naslednja sprememba trenutne ureditve mehanizma se nanaša na vpeljavo in opredelitev Komisije za priglasitve v besedilu zakona: glede na to, da je Komisija za priglasitve neposrednih tujih naložb (v nadaljevanju: Komisija za priglasitve) bila ustanovljena naknadno z Navodilom ministra in ni vključena v besedilu ZIUOOPE, se jo opredeli s spremembo ZSInv (na podoben način, kot je trenutno opredeljena komisija za postopek pregleda v 72. členu ZIUOOPE). Iz tega izhaja tudi, da je potrebno jasno, tudi s poimenovanji, ločiti obe komisiji (ena je Komisija za priglasitve, ki opravi predhodni pregled in poda mnenje o uvedbi postopka pregleda; druga je Komisija iz trenutnega 73. člena, ki opravi postopek pregleda in ministru predloži mnenje o tem, kaj naj se s TNI zgodi).

Ključna sprememba in predlagana rešitev glede na trenutni mehanizem pregleda TNI je natančnejša opredelitev pogojev za izvedbo neposredne tuje naložbe: Komisija za pregled TNI iz 73. člena ZIUOOPE predlaga eno izmed 4 različnih možnosti. Svoje delo zaključi »s pripravo mnenja, ali se TNI odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče«. Trenutno opredeljeno drugo možnost, tj. določitev pogojev za izvedbo tuje naložbe, se natančneje opredeli in vsebinsko dopolni (tudi, pod kakšnimi pogoji se lahko pogoje za izvedbo uvede). Pogoji za izvedbo lahko vključujejo:

- prepoved prodaje avtorskih in sorodnih pravic v lasti ciljne družbe fizičnim ali pravnim subjektom iz tretjih držav,
- prepoved prodaje določenih opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev, pridobljenih z naložbo,
- prepoved poslovnega sodelovanja s pravno ali fizično osebo, ki vpliva na javni red in varnost v katerekoli izmed držav članic in je bilo to ugotovljeno bodisi s strani države članice bodisi s strani Evropske komisije,
- prepoved prevzema določenega dela ciljne družbe,
- obveznost znižanja deleža, ki se pridobiva v ciljni družbi,
- zavezo, da se bodo določeni deli ciljne družbe ohranili v Republiki Sloveniji,
- obveznost premestitve določenih občutljivih dejavnosti iz ciljne družbe v Republiki Sloveniji v drugo pravno osebo s sedežem v Republiki Sloveniji,
- prepovedi določenih ravnanj na trgu Republike Slovenije,
- obveznost kontinuiranega opravljanja prvotne dejavnosti ciljne družbe v Republiki Sloveniji,
- obveznost zagotavljanja blaga in storitev iz prvotne dejavnosti ciljne družbe na zahtevo Republike Slovenije, ali na zaprosilo druge države članice ali Evropske komisije.

V sklepnem delu predloga zakona se doda še sankcijski del za primere, če tuji vlagatelj ne upošteva pogojne izvedbe, prepovedi ali preklica.

- **Normativna usklajenost predloga zakona:**

- z veljavnim pravnim redom

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in EU.

- s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo

Predlog zakona je v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

- **Usklajenost predloga zakona:**

- s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

Predlog zakona ne posega na področje lokalne samouprave, zato usklajevanje ni bilo potrebno.

- s civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj)
- s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne ustanove, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti)

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNO FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni potrebno zagotoviti dodatnih sredstev v že sprejetem državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

- prikaz ureditve v pravnem redu EU

Okvir EU za pregled neposrednih tujih naložb je začel v celoti delovati 11. oktobra 2020 z Uredbo EU 2019/452 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji. V zadnjih osemnajstih mesecih po sprejetju prve uredbe EU o pregledu naložb so Komisija in države članice vzpostavile učinkovit okvir za usklajevanje. Ta bo postal ključnega pomena za ohranjanje strateških interesov Evrope, hkrati pa bo ohranjal trg EU odprt za naložbe.

Z uredbo o pregledu neposrednih tujih naložb, sprejeto marca 2019, je bil vzpostavljen vseevropski okvir, znotraj katerega lahko Evropska komisija in države članice usklajujejo svoje ukrepe v zvezi s tujimi naložbami. Po uradnem začetku veljavnosti uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb aprila 2019 so si Komisija in države članice prizadevale za vzpostavitev potrebnih operativnih zahtev za celovito uporabo uredbe od 11. oktobra 2020. To vključuje:

- uradno obveščanje Komisije o obstoječih nacionalnih mehanizmih pregleda naložb s strani držav članic EU,
- vzpostavitev uradnih kontaktnih točk in varnih kanalov v vsaki državi članici in znotraj Komisije za izmenjavo informacij in analizo,
- razvoj postopkov, ki državam članicam in Komisiji omogočajo hiter odziv na pomisleke v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami in izdajo mnenj,
- posodobitev seznama projektov in programov v interesu Unije, priloženega uredbi.

Na podlagi priporočil Komisije iz smernic, izdanih marca 2020, so se države članice tudi dogovorile, da bodo neformalno sodelovale pri pregledu neposrednih tujih naložb, kadar bi te lahko vplivale na enotni trg EU. Več držav članic izvaja tudi reforme svojih mehanizmov pregleda ali sprejema nove.

Evropska komisija je nedavno pozvala države članice, naj vzpostavijo celovit mehanizem pregleda s smernicami za države članice iz leta 2020 o tem, kako uporabljati pregled neposrednih tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in gospodarske ranljivosti v EU, ter v smernicah za države članice iz leta 2022 o neposrednih tujih naložbah iz Rusije in Belorusije. Evropska komisija dejavno spodbuja ta razvoj v vseh državah članicah ter spodbuja napredek in usklajevanje nacionalnih zakonodajnih postopkov. Evropska komisija je v letu 2021 državam članicam pomagala s tehničnimi in političnimi smernicami, tehničnimi sestanki in izmenjavo informacij, vključno z izmenjavo dobrih praks.

Kljub temu rednemu sodelovanju in mnogim pomembnim podobnostim med nacionalnimi mehanizmi pregleda se med državami članicami še naprej kažejo tudi precejšnje razlike v smislu opredelitve formalnega pregleda tujih neposrednih naložb, veljavnih rokov, sektorskega obsega, zahtev glede uradnih obvestil in drugih elementov. Zato Evropska komisija še naprej podpira usklajevanje nacionalnih mehanizmov pregleda in pričakuje, da bo vseh 27 držav članic EU kmalu vzpostavilo nacionalni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb.

Svetovna pandemija in nedavne motnje v svetovnih dobavnih verigah so izpostavile kritičnost nekaterih ključnih industrij, kot sta zdravstvo in energetika. Zato so številne države članice EU bodisi sprejele nove nacionalne mehanizme pregleda bodisi posodobile in razširile obstoječe. Leta 2021 so tri države članice sprejele nov mehanizem pregleda, šest držav članic pa je spremenilo obstoječega. Do konca leta 2021 je sedem držav članic že začelo posvetovalne ali zakonodajne postopke za vzpostavitev nacionalnega mehanizma pregleda. Leta 2021 sta imeli skupno dve tretjini vseh držav članic EU veljavno zakonodajo o pregledu neposrednih tujih naložb. Pregled neposrednih tujih naložb v EU vse bolj pridobiva zagon.

Doslej je 25 od 27 držav članic EU:

- vzpostavilo nacionalni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb; ali
- sprejelo nov nacionalni mehanizem pregleda neposrednih tujih naložb; ali
- spremenilo obstoječi mehanizem ali
- začelo posvetovalni ali zakonodajni postopek, ki naj bi privedel do sprejetja novega ali sprememb obstoječega mehanizma.

Večina sprememb nacionalne zakonodaje se je nanašala na tri teme: nadgradnja postopkov pregleda, razširitev zajetih sektorjev in podaljšanje veljavnosti nacionalnih mehanizmov. Francija je na primer znižala prag, pri katerem se pregledujejo naložbe vlagateljev iz tretjih držav, in zdaj od vlagateljev zahteva, da poleg drugih dokumentov predložijo tudi uradno obvestilo EU „obrazec B“. Nemčija je uvedla vrsto postopkovnih sprememb (npr. dodanih je bilo 16 novih skupin zadev v zvezi z nastajajočimi/občutljivimi tehnologijami), uporabila nove pragove za pridobitev kapitala in glasovalnih pravic, ki zahtevajo prigrasitev, ter uvedla nove zahteve za vlagatelje. Italija je razširila uporabo svojega obstoječega mehanizma pregleda. Latvija je med drugim razširila pristojnost nacionalnih organov, da od vlagateljev zahtevajo dodatne informacije. Litva je med drugim prilagodila svoj seznam podjetij in strateške infrastrukture, ki se ji zdijo pomembni. Madžarska je v svojo zakonodajo dodala dodatne dejavnosti ciljnih podjetij, ki zahtevajo prigrasitev načrtovanih transakcij. Poleg tega je več

drugih držav članic navedlo, da trenutno načrtujejo spremembe svojih obstoječih mehanizmov.

Uredba o pregledu neposrednih tujih naložb vzpostavlja mehanizem sodelovanja za pregled neposrednih tujih naložb med Evropsko komisijo in državami članicami EU. Vendar se države članice, v katerih se naložba izvede, same odločajo o tem, katere naložbe bodo pregledale, odobrile, pogojevale ali blokirale. Na splošno je bilo v letu 2021 na nacionalni ravni prejetih precejšnje število zahtevkov za odobritev. V skladu s členom 5 Uredbe, ki ureja njihovo obveznost poročanja, so države članice v letu 2021 poročale o 1.563 zahtevkih za dovoljenje in primerih po uradni dolžnosti.

Opaziti je očitno težnjo po formalnem pregledu več zadev. Dejansko je bilo od 1.563 zahtevkov za odobritev in primerov po uradni dolžnosti uradno pregledanih približno 29 % zadev. Zdi se, da to pomeni povečanje deleža uradno pregledanih zadev od leta 2020. To bi bilo mogoče pojasniti z večjim poudarkom na tem, kaj nacionalni organi štejejo za potencialno „kritično“, pa tudi s spremembo splošnih naložbenih trendov. Približno 71 % vseh zahtevkov se je štelo za neupravičene ali pa jih ni treba uradno pregledati zaradi očitnega pomanjkanja učinka na varnost in javni red.

Število zahtevkov za odobritev je tudi zelo neenakomerno porazdeljeno po državah članicah EU. V letu 2021 so štiri države članice dejansko predstavljale približno 70 % vseh zahtevkov za odobritev in primerov po uradni dolžnosti. Od zadev, ki so bile uradno pregledane leta 2021 in za katere so države članice poročale o odločitvi, je bila večina (73 %) odobrenih brez pogojev, kar pomeni, da je bila transakcija odobrena, ne da bi se od vlagatelja zahtevali dodatni ukrepi. Vendar je 23 % odločitev vključevalo odobritev pod določenimi pogoji ali blažilnimi ukrepi. V teh zadevah so se nacionalni organi za pregled pred odobritvijo načrtovane neposredne tuje naložbe pogajali o nekaterih ukrepih, zagotovilih in zavezah vlagateljev. Nacionalni organi so na koncu blokirali transakcije v samo 1 % vseh odločenih zadev, medtem ko so stranke pri nadaljnjih 3 % transakcij umaknile.

Zgornje ugotovitve so podlaga za naslednje ključne sklepe:

- V primerjavi z letom 2020 so države članice zahtevke, prejete v letu 2021, štejele za bolj občutljive, saj se je delež uradno pregledanih zadev povečal.
- Zahtevki za odobritev so neenakomerno porazdeljeni po državah članicah EU, pri čemer štiri države predložile približno 70 % vseh prejetih zahtevkov. V prvem letnem poročilu je ta vrednost znašala 86,5 %. To govori v prid diverzifikaciji pregledov med državami članicami.
- V letu 2021 je bila večina transakcij, za katere je bila sporočena odločitev, odobrena brez kakršnih koli pogojev (tj. v 73 % primerov, medtem ko je bilo teh v prvem poročilu 79 %).
- 23 % odločenih zadev je vključevalo blažilne ukrepe (to je znatno povečanje v primerjavi z zadnjim poročilom, ko je bilo teh 12 %).
- Države članice so blokirale le 1 % transakcij (med tem ko je bilo teh v prvem poročilu za 2 %), kar potrjuje, da je Evropska unija še vedno odprta za neposredne tuje naložbe, države članice pa zavračajo le zadeve, ki zelo resno ogrožajo varnost in javni red.

Evropska komisija je že potrdila jasno dodano vrednost uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb in mehanizma sodelovanja. Ta se je izkazal za učinkovito orodje. Kolikor je znano, informacije o priglasitvah, mnenjih ali drugih ukrepih, predvidenih v Uredbi, ne uhajajo. Varstvo vseh informacij, predloženih za namene členov 6, 7 in 8 Uredbe, in ustrezno ravnanje z njimi sta bistvenega pomena za zagotovitev potrebnega zaupanja med vsemi udeleženi stranmi, tj. stranmi v transakciji, državo članico priglasiteljico, drugimi 26 državami članicami in Evropsko komisijo.

Da bi olajšala učinkovito izvajanje uredbe in zagotovila višjo stopnjo skladnosti in popolnosti priglasitev, ki jih predložijo države članice v skladu s členom 6 Uredbe, je Komisija pripravila posodobljene različice obrazca za priglasitev, namenjenega vlagateljem. Predložila je tudi posodobljen dokument s pogosto zastavljenimi vprašanji (junija 2021).

Kar zadeva dobre prakse, Evropska komisija še naprej spodbuja izmenjave med državami članicami, saj je po virtualnih izmenjavah med pandemijo marca 2022 organizirala prvo osebno srečanje s predstavniki vseh držav članic. Izkušnje kažejo, da obstajajo možnosti za nadaljnje splošne izboljšave, zlasti na področjih, ki so jih opredelile države članice. Vendar so se deležniki strinjali, da je delovanje instrumenta in mehanizma sodelovanja zelo zadovoljivo in prinaša visoko dodano vrednost nacionalnim organom pri njihovih končnih odločitvah o zadevnih transakcijah in zaščiti interesov (projektov ali programov) Evropske unije.

Evropska komisija trdno verjame, da bodo dodatne države članice kmalu sprejele in okrepile nacionalno zakonodajo o pregledu neposrednih tujih naložb in povezane mehanizme za potencialno tvegane tuje naložbe. To stališče je bilo že večkrat izraženo, zlasti v smernicah za države članice iz leta 2020 o tem, kako uporabljati pregled neposrednih tujih naložb v času krize na področju javnega zdravja in gospodarske ranljivosti v EU, in nedavno v smernicah za države članice o neposrednih tujih naložbah iz Rusije in Belorusije. Po mnenju Evropske komisije bi moralo biti le vprašanje časa, kdaj bo vseh 27 držav članic vzpostavilo tak mehanizem in tako neposredno prispevalo k skupnemu varnostnemu cilju. Povečanje števila držav članic z nacionalnim mehanizmom pregleda neposrednih tujih naložb bi moralo privedi do okrepitve sodelovanja v okviru uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb. Ker pa je gospodarsko okolje negotovo, je število in naravo prihodnjih priglasitev še težje predvideti.

Kar zadeva možnosti za prihodnji razvoj, je Evropska komisija leta 2021 začela študijo o mehanizmu sodelovanja pri neposrednih tujih naložbah. Njen cilj je oceniti medsebojni vpliv med pregledi, ki jih izvajajo nacionalni organi in Evropska komisija, ter opredeliti vsa pomembna vprašanja v zvezi z učinkovitostjo ali uspešnostjo glede na cilje politike iz uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb. Študija bo prispevala k razmisleku Komisije o morebitni potrebi po reviziji uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb leta 2023.

– prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

a) Češka republika

Češka je vzpostavila mehanizem za pregled naložb v skladu z zakonom št. 34/2021 o pregledu neposrednih tujih naložb. Ta mehanizem je prvi instrument na tem področju v novejši zgodovini Češke republike in je začel veljati 1. maja 2021 po pripravljalnih delih, ki so potekali od septembra 2018. Zakon vsebuje tudi določbe o izvajanju obveznosti Češke v skladu z Uredbo.

Češki mehanizem za pregled TNI loči tri različna dejanska stanja, ki uporabljajo različne postopkovne ureditve: naložbe, ki povezane z najobčutljivejšimi področji, so predmet zahteve po predhodni odobritvi. Druge tuje naložbe na Češkem ne zahtevajo predhodne odobritve ali notifikacije investitorja, vendar se lahko preverjajo po uradni dolžnosti za obdobje do pet let po zaključku, ne glede na vedenje organov. Tuji investitorji lahko sprožijo prostovoljni postopek pregleda, imenovan 'posvetovanje', za pridobitev mnenja glede sprejetja dane TNI. Obstaja obvezen postopek priglasitve (vendar ne zahteva predhodne odobritve) za določene naložbe v medijskem sektorju.

Glede na nedavni začetek veljavnosti mehanizma pregleda TNI ni uradnih informacij o implementacijski praksi. Češke oblasti so med zakonodajnim postopkom ocenile, da bi lahko okoli 300 transakcij na leto padlo v režim pregleda in da se na letni ravni po uradni dolžnosti pričakuje več deset priglasitev, zahtevkov za posvetovanje in postopkov. Približno pet do petnajst transakcij na leto naj bi zahtevalo pregled v okviru druge stopnje dvostopenjskega postopka ocenjevanja.

b) Irska

Do 30. junija 2022 irski organi niso vzpostavili mehanizma za pregled naložb oz. Evropski komisiji niso priglasili takega mehanizma. Vendar si Irska prizadeva za vzpostavitev

mehanizma: pripravljena je bila zakonodaja, ki jo je vlada odobrila za objavo in objavo se je pričakovalo do konca leta 2022. Irske oblasti so imenovalle nacionalno kontaktno točko za namene mehanizma sodelovanja po Uredbi EU.

Konec junija 2022 je irska vlada odobrila objavo zakonodaje – »Zakon o pregledu transakcij s tretjimi državami« – ki bo Irski omogočila pregled TNI iz držav zunaj EU. Predlog zakona naj bi bil objavljen poleti 2022, nato pa obravnavan s strani obeh domov parlamenta. Ko bo zakon sprejet, bo med drugim:

- zagotovil, da lahko Irska, kolikor je to mogoče, izpolni svoje obveznosti, kot je določeno v Uredbi EU v zvezi s poročanjem o trendih TNI ter odgovarjanjem na vprašanja in mnenja držav članic EU ali Evropske komisije;
- prvič uvedel mehanizem pregleda TNI na Irskem, ki bo združeval obvezno priglasitev za določene sektorje in dejavnosti ter diskrecijsko pravico, ki ministru omogoča preverjanje transakcij tretjih držav, kjer obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da obstojijo tveganja za varnost ali javni red;
- določil naravo, obseg in vrsto naložb, ki bi morale biti podvržene pregledu naložb.
- določil dejavnike, ki se bodo upoštevali pri pregledu določenih tujih naložb.
- pooblastil ministra za oceno, preiskavo, odobritev, pogojevanje ali prepoved tujih naložb;
- temeljil na vrsti meril varnosti in javnega reda;
- zagotovil, da lahko minister od tujih vlagateljev zahteval zagotavljanje in zbiranje potrebnih podatkov za lažji postopek pregleda. To bo vključevalo vse podatke, navedene v Uredbi EU;
- opredelil pritožbene mehanizme, ki so na voljo strankam v naložbi ter tako zagotovil preglednost v največji možni meri, pri tem pa ohranil varnost in javni red;
- določil kazni, ki se lahko uporabljajo za tiste tuje vlagatelje, ki ne izpolnjujejo vseh potrebnih zahtev za izvedbo postopka pregleda TNI, ali tuje vlagatelje, ki kršijo ministrske odredbe kot rezultat postopka pregleda, itd.

c) Nemčija

Nemčija od leta 2004 preverja neposredne tuje naložbe, da bi zaščitila svojo varnost in javni red. Takrat so bile v Zakon o zunanjetrgovinskem in plačilnem prometu (AWG) in povezan Odlok o zunanji trgovini in plačilih (AWV) vključene posebne določbe. Po prvotni uvedbi (leta 2004) precej ozkega mehanizma pregleda, omejenega na vojno orožje in kripto-tehnologijo, je Nemčija pristojnosti svojega mehanizma pregleda leta 2009 bistveno razširila z dodajanjem pregleda celotnega gospodarstva za pridobitve zunaj EGP. Z nadaljnjo vrsto reform je Nemčija postopoma razvila svoja pravila v konsolidiran mehanizem pregleda naložb.

Področje uporabe nemškega mehanizma pregleda zajema tri scenarije, za katere veljajo posebna pravila uporabe:

- zahteva po obvezni predhodni odobritvi v okviru sektorsko specifičnega pregleda; sektorski pregled se uporablja za neposredne ali posredne pridobitve najmanj 10 % glasovalnih pravic v podjetjih, ki se ukvarjajo z: blagom, navedenim na izvoznem nadzornem seznamu; blagom, povezanim s proizvodnjo obrambnih zmogljivosti ali varnostne funkcije IT za obdelavo tajnega državnega gradiva; ali objektov, ki so ključnega pomena za obrambo. Nakupi delov podjetij ali obsežni prevzemi sredstev so prav tako zajeti v okviru sektorskega mehanizma pregleda TNI. Sektorsko specifični mehanizem velja za vse tujce;
- možnost pregleda transakcij v vseh sektorjih gospodarstva obstaja za neposredne ali posredne pridobitve deležev v podjetjih ali pridobitve delov podjetij ali pridobitve sredstev; načeloma je pregled možen le, če pridobitev vodi do deleža vsaj 25 % glasovalnih pravic v ciljnem podjetju ali če so preseženi drugi sprožilni pragi pri kasnejših dodatnih prevzemih. V tem scenariju ni zahteve po priglasitvi, lahko pa tuji vlagatelji zaprosijo za potrdilo o nenasprotovanju za pridobitev pravne varnosti glede določene transakcije;
- v okviru medsektorskega mehanizma pregleda je možnost pregleda transakcij dopolnjena z zahtevo po obveščanju za podjetja, ki poslujejo v 27 posamično določenih sektorjih. Za prevzeme v nekaterih od teh opredeljenih sektorjev velja nižji

prevzemni prag 20 %, za nadaljnjo podskupino sektorjev pa je prevzemni prag nastavljen na 10 % (med temi sektorji so npr. kritična infrastruktura ali mediji), z dodatnimi pragovi za poznejše povečanje deležev. Medsektorski mehanizem velja samo za tuje vlagatelje izven EGP.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel

Obveznost priglasitve za tujega vlagatelja in obveznost pregleda naložbe s strani ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, izhaja iz obveznosti držav članic, da v skladu z Uredbo (EU) 2019/452 Komisijo in druge države članice uradno obvestijo o vseh neposrednih tujih naložbah na svojem ozemlju, ki se pregledujejo. S tem se omogoča vzpostavitev mehanizma sodelovanja med državami članicami in Komisijo v zvezi z neposrednimi tujimi naložbami, ki se pregledujejo. V postopku priglasitve in postopku pregleda neposrednih tujih naložb se opredeli naložbo s področja kritičnih dejavnosti, v okviru katerih lahko potencialna neposredna tuja naložba predstavlja grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije ter ugotavlja izpolnjevanje meril, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red v Republiki Sloveniji.

- ukinitvev postopka ali odprava administrativnih bremen

Predlog zakona ne ukinja postopkov in ne odpravlja administrativnih bremen.

- spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj izvajanja dejavnosti oziroma obveznosti

Vsi postopki, predvideni z novim zakonom se bodo vodili v okviru Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana.

- podatki oziroma dokumenti, potrebni za izvedbo postopka, ki jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, in način pridobivanja:

Organ bo podatke po uradni dolžnosti pridobil iz javno dostopnih baz Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) ali iz evidenc ponudnikov plačljivih podatkovnih zbirk podjetij, registriranimi globalno, z lastniškimi strukturami in kazenskimi in drugimi postopki, ki lahko predstavljajo tveganje za javni red in varnost, npr. orodja D&B Hoovers.

- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov

Predlog zakona ne predvideva ustanovitve novih organov, reorganizacije ali ukinitvev obstoječih organov.

- ali bo izvajanje postopkov in dejavnosti zahtevalo nove kadre, ali so izvajalci primerno usposobljeni ali bo potrebno dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva

Izvajanje postopkov in dejavnosti ne bo zahtevalo novih kadrov, saj so izvajalci primerno usposobljeni.

- ali bo ukinitvev postopkov in dejavnosti imela za posledico zmanjšanje kadrov ter finančnih in materialnih sredstev;

S predlogom zakona se ne ukinja postopkov in dejavnosti, zato do zmanjšanja kadrov in finančnih ter materialnih sredstev ne bo prišlo.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Vlagatelji iz tretjih držav, ki vlagajo na področje kritičnih dejavnosti in vstopajo na slovenski trg na novo bodisi pridobivajo v slovenskih družbah posredno preko drugih družb v državah članicah EU ali neposredno delež višji od 10% ali novih 10%, so dolžni svojo investicijo priglasiti in predložiti ministrstvu v zakonu navedene podatke. Na podlagi predloženih informacij in podatkov, pridobljenih po uradni dolžnosti, se v postopku priglasitve izda mnenje, s katerim se predlaga uvedbo postopka pregleda. V postopku pregleda minister, pristojen za gospodarstvo, na podlagi vseh stališč različnih deležnikov v strokovni skupini in mnenj mnenjedajalcev izda odločbo o tem, ali se neposredna tuja naložba na področju kritičnih dejavnosti tega zakona odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče. Posledica odločitve ministrstva, da posamezno neposredno tujo investicijo v pregledu prepove ali prekliče je ničnost pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali sklepa o vpisu v sodni register ali prevzemne ponudbe. Sorazmernost posega v ustavno zagotovljeno pravico do svobodne gospodarske pobude je zagotovljena na način, da je odločitev ministra, pristojnega za gospodarstvo omejena s tem, da se posamezno neposredno tujo naložbo odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče zgolj v primeru, ko bi le ta predstavljala grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Predlog zakona ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:
 - ciljnim skupinam (seminarji, delavnice)

Predlagane spremembe zakona niso bile posebej predstavljene ciljnim skupinam.

- širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve)

Predlagane spremembe zakona širši javnosti niso bile predstavljene.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa

Za nadzor nad izvajanjem bo pristojno Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ).

- organi, civilna družba

MGTŠ

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Predlog zakona ne ureja drugih vprašanj.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

8. ZUNANJI STROKOVNJAK ALI PРАВNA OSEBA, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESEK, KI GA JE OSEBA PREJELA

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki ali pravne osebe.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Matjaž Han, minister za gospodarstvo, turizem in šport,
- Dejan Židan, državni sekretar,
- Jernej Salecl, generalni direktor Direktorata za internacionalizacijo, podjetništvo in tehnologijo,
- Gregor Umek, mag., vodja Sektorja za internacionalizacijo, Direktorat za internacionalizacijo, podjetništvo in tehnologijo.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o spodbujanju investicij (Uradni list RS, št. 13/18, 204/21 in 29/22) se v 1. členu nadomesti beseda »ter« z vejico in za besedo »družb« doda besedilo »ter postopek priglasitve in pregleda neposrednih tujih naložb«.

2. člen

Za 32. členom se doda novo poglavje, ki se glasi:

»

VIII. PREGLED NEPOSREDNIH TUJIH NALOŽB

33. člen (tuji vlagatelj)

Tuji vlagatelj je državljan tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi, ki namerava izvesti neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, ali pa je to že izvedel.

Tuji vlagatelj je tudi državljan tretje države ali pravna oseba s sedežem v tretji državi, ki ima v pravni osebi s sedežem v državi članici Evropske unije, državi Evropskega gospodarskega prostora, Švicarski konfederaciji, Združenem Kraljestvu Velike Britanije in Severne Irske posredno ali neposredno vsaj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah, in namerava izvesti neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, ali pa je to že izvedel.

34. člen (neposredna tuja naložba)

Neposredna tuja naložba pomeni naložbo, ki jo izvede tuji vlagatelj in katere namen je vzpostavitev ali ohranjanje trajnih in posrednih ali neposrednih povezav med tujim vlagateljem in gospodarskim subjektom s sedežem v Republiki Sloveniji, s prvo in vsako nadaljnjo neposredno ali posredno pridobitvijo najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah.

35. člen (priglasitev neposredne tuje naložbe)

(1) Neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona mora tuji vlagatelj ali ciljna družba ali prevzeta družba ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), priglasiti najpozneje v 15 dneh od sklenitve pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno

pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali od objave prevzemne ponudbe.

(2) Neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona, s katero želi tuji vlagatelj izvesti naložbo v opredmetena in neopredmetena sredstva, ki se nanašajo na vzpostavitev nove poslovne enote, s katero tuji vlagatelj v novoustanovljenem gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah, mora tuji vlagatelj ali novoustanovljena družba priglasiti najpozneje v 15 dneh od ustanovitve gospodarske družbe v Republiki Sloveniji.

(3) Neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona se priglasijo tako, da se predloži v slovenskem jeziku naslednje informacije:

- ime, priimek in prebivališče ali firma in sedež tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe,
- letni promet tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe,
- skupno število zaposlenih pri tujem vlagatelju in ciljni družbi ali prevzeti družbi,
- trgovalna koda vrednostnih papirjev tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe,
- lastniško strukturo tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe, vključno z informacijami o končnem vlagatelju in udeležbi v kapitalu,
- vrednost in vir financiranja neposredne tuje naložbe,
- proizvode, storitve in poslovne dejavnosti tujega vlagatelja in ciljne družbe ali prevzete družbe (klasifikacija gospodarske dejavnosti SKD),
- države, v katerih tuji vlagatelj in ciljna družba ali prevzeta družba opravljata relevantne poslovne dejavnosti,
- datum, ko naj bi bila neposredna tuja naložba zaključena ali ko je bila zaključena,
- podroben opis neposredne tuje naložbe,
- podroben opis lastniške strukture tujega vlagatelja,
- opredelitev do četrtega odstavka 37. člena tega zakona,
- opredelitev in predložitev dokazil, ki izkazujejo resničnost podatkov iz prejšnjih alinej tega odstavka.

(4) Informacije iz prejšnjega odstavka se uporabljajo skladno z namenom tega zakona in Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L št. 79I z dne 21. 3. 2019, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2019/452/EU).

(5) Za opravljanje nalog v zvezi z izvajanjem Uredbe 2019/452/EU v Republiki Sloveniji se v okviru ministrstva ustanovi kontaktna točka. Ministrstvo zagotavlja finančne in kadrovske vire za delovanje kontaktne točke. Kontaktna točka skrbi za letno poročanje Evropski komisiji, izmenjavo informacij, mnenj in pripomb z Evropsko komisijo in državami članicami ter opravlja naloge v zvezi s priglasi in pregledom neposrednih tujih naložb na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona.

(6) Kontaktna točka lahko v okviru izvajanja Uredbe 2019/452/EU tujega vlagatelja ali ciljno družbo v Republiki Sloveniji v zvezi z neposredno tujo naložbo na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona pozove naj pisno ali ustno poda pojasnila ali dodatno obrazložitev ter za to predloži ustrezne dokaze v roku, ki ga določi kontaktna točka.

(7) Nadzor nad izvajanjem določb od prvega do tretjega odstavka tega člena opravlja ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, v skladu s predpisi, ki urejajo prekrškovni postopek.

36. člen **(Predhodni postopek pregleda)**

(1) Priglasitve iz prejšnjega člena obravnava Komisija za priglasitve, ustanovljena na ministrstvu. Komisija za priglasitve ima predsednika, enega namestnika in najmanj tri člane. Komisija za priglasitve prispеле priglasitve obravnava na rednih ali izrednih sejah.

(2) Seje Komisije za priglasitve lahko potekajo tudi dopisno. Na dopisnih sejah člani Komisije za priglasitve sodelujejo in odločajo z uporabo informacijsko-telekomunikacijskih storitev.

(3) Komisija za priglasitve v predhodnem postopku najprej preizkusi:

- ali priglasitelj ali tuji vlagatelj izpolnjuje pogoje tujega vlagatelja po 33. členu tega zakona,
- ali priglašeni pravni posel oziroma transakcija predstavlja neposredno tujo naložbo po 34. členu tega zakona,
- ali je bila priglasitev vložena v roku, kot je določen v 35. členu tega zakona,
- ali se dejavnost ciljne družbe v Republiki Sloveniji nanaša na kritične dejavnosti, kot so opredeljene v tretjem odstavku 37. člena tega zakona.

(4) V kolikor Komisija za priglasitve ugotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji iz prejšnjega odstavka, v nadaljevanju predhodnega postopka vlogo vsebinsko presoja na podlagi meril iz 4. odstavka 37. člena tega zakona. Komisija za priglasitve z mnenjem predlaga, ali se uvede postopek pregleda po 37. členu tega zakona.

(5) Komisija za priglasitve ob zasedanju glasuje o tem, ali se za priglašeno neposredno tujo naložbo uvede postopek pregleda. Komisija je sklepčna, če je na seji prisotna več kot polovica članov. Odločitev je sprejeta, če zanjo glasuje večina navzočih članov. Pri neodločenem izidu glasovanja je odločilen glas predsednika.

(6) Komisija za priglasitve o svojih odločitvah, ki jih sprejme na sejah, seznani ministra, pristojnega za gospodarstvo. Po poteku petih delovnih dni od predložitve mnenj se šteje, da je bila seznanimatev opravljena.

(7) Člane Komisije za priglasitve s sklepom imenuje minister, pristojen za gospodarstvo. Način dela Komisija za priglasitve je podrobneje urejen z navodili, ki jim sprejme minister, pristojen za gospodarstvo.

37. člen (pregled)

(1) Pregled je postopek, v katerem ministrstvo odloča o tem, ali se neposredna tuja naložba na področju dejavnosti iz tretjega odstavka tega člena odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče, če predstavlja grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije.

(2) Ministrstvo lahko na predlog Komisije za prigrisatve ali ministra, opravi pregled posamezne tuje naložbe na področju dejavnosti iz tretjega odstavka tega člena najpozneje v petih letih o uveljavitve tega:

- v primeru iz prvega odstavka 35. člena tega zakona od sklenitve pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali od objave prevzemne ponudbe;
- v primeru iz drugega odstavka 35. člena tega zakona od vzpostavitve nove poslovne enote, s katero tuji vlagatelj v novoustanovljenem gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah;
- v primeru, da ministrstvo pridobi informacije, da je tuji vlagatelj, ki je izvedel neposredno tujo naložbo v Republiki Sloveniji, že vključen v dejavnosti, ki so vplivale ali bi lahko vplivale na varnost ali javni red v državi članici Evropske unije, ali se ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi.

(3) Neposredna tuja naložba predstavlja grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije zlasti v primerih, ko ciljna družba s sedežem v Republiki Sloveniji dejansko in pretežno izvaja dejavnost na enem izmed naštetih kritičnih področij:

- kritična infrastruktura, bodisi fizična ali virtualna, vključno z infrastrukturo na področju energetike, prometa, vode, zdravja, komunikacij, medijev, obdelave ali hrambe podatkov, letalskega in vesoljskega sektorja ter obrambno, volilno ali finančno infrastrukturo in občutljivimi objekti ter tudi zemljišči in nepremičninami, ki so bistvene za uporabo takšne infrastrukture;
- kritične tehnologije in blago z dvojno rabo, kot je opredeljeno v točki 1 člena 2 Uredbe Sveta (ES) št. 428/2009 (1), vključno z umetno inteligenco, robotiko, polprevodniki, kibernetsko varnostjo, letalsko in vesoljsko ter obrambno tehnologijo, tehnologijo za shranjevanje energije, kvantno in jedrsko tehnologijo ter tudi nanotehnologijo in biotehnologijo;
- dobava kritičnih virov, vključno z energijo ali surovinami, ter prehransko varnost;
- dostop do občutljivih informacij, vključno z osebnimi podatki, ali sposobnost nadziranja takšnih informacij;
- svoboda in pluralnost medijev ali
- projekti ali programi v interesu Evropske unije, opredeljeni v Prilogi I Uredbe 2019/452/EU.

(4) Ministrstvo pri ugotavljanju, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red, upošteva zlasti:

- ali je tuji vlagatelj neposredno ali posredno pod nadzorom vlade, vključno z državnimi organi ali oboroženimi silami tretje države, tudi prek lastniške strukture ali znatnega financiranja;
- ali je bil tuji vlagatelj že vključen v dejavnosti, ki so vplivale na varnost ali javni red v državi članici;

- ali obstaja resno tveganje, da se tuji vlagatelj ukvarja z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi,
- ali je tuji vlagatelj s pravnim poslom, ki je predmet priglasitve, dosegel prevzemni prag v ciljni družbi (1/3 delež glasovalnih pravic v tej družbi) ali je po končanem postopku uspešne prevzemne ponudbe pridobil 10-odstotni delež glasovalnih pravic v ciljni družbi ali z uspešno prevzemno ponudbo pridobil najmanj 75-odstotni delež vseh delnic ciljne družbe z glasovalno pravico,
- ali ima tuji vlagatelj prek ciljne družbe na območju Republike Slovenije na področju kritičnih dejavnosti najmanj 20 % tržni delež,
- ali je tuji vlagatelj v ciljni družbi s pravnim poslom, ki je predmet priglasitve dosegel 25 ali 50-odstotno udeležbo v kapitalu ali glasovalnih pravicah.

38. člen **(strokovna skupina)**

(1) Pregled neposrednih tujih naložb na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona opravlja strokovna skupina, ki jo imenuje minister, pristojen za gospodarstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).

(2) Strokovna skupina ima najmanj tri in največ deset članov. Predsednika in dva člana se za pregled posamezne neposredne tuje naložbe imenuje iz vrst zaposlenih na ministrstvu, drugi člani pa se imenujejo iz vrst zaposlenih pri drugih državnih organih, organih samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilcih javnih pooblastil ter drugih pravnih osebah javnega in zasebnega prava na predlog predstojnika.

(3) Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil ter druge pravne osebe javnega in zasebnega prava morajo strokovni skupini na njeno zahtevo podati mnenje (v nadaljnjem besedilu: mnenjedajalci).

(4) Mnenjedajalec poda mnenje v 15 dneh od prejema zahteve za njegovo izdajo.

(5) Strokovna skupina lahko pri vodenju postopka pregleda neposredne tuje naložbe na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona tujega vlagatelja pozove, naj pisno ali ustno poda pojasnilo ali dodatno obrazložitev ter za to predloži ustrezne dokaze v roku, ki ga določi strokovna skupina.

(6) Predsednik in člani strokovne skupine morajo pred začetkom posameznega pregleda neposrednih tujih naložb na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona podati pisno izjavo o interesni nepovezanosti s tujim vlagateljem in ciljno družbo ali prevzemno družbo ter izjavo, da bodo varovali vse podatke, dejstva in okoliščine, s katerimi se bodo seznanili pri opravljanju nalog skupine.

(7) Strokovna skupina zaključi delo s pripravo mnenja, s katerim ugotovi, ali neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red Republike Slovenije in predlaga, da se neposredna tuja naložba na področju dejavnosti iz tretjega odstavka 37. člena tega zakona bodisi odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče. Komisija svoje mnenje predloži ministru.

39. člen (odločitev v pregledu)

- (1) Na podlagi mnenja strokovne skupine ministrstvo izda odločbo o tem, ali se neposredna tuja naložba odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče. Če ministrstvo z odločbo neposredno tujo naložbo v pregledu prepove ali prekliče, ima ta odločitev za posledico ničnost pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah. Odločitev v pregledu je omejena na to, ali neposredna tuja naložba predstavlja grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije.
- (2) Neposredna tuja naložba se odobri, v kolikor je vpliv na javni red in varnost v Republiki Sloveniji neznaten.
- (3) Pogoji za izvedbo investicije se določijo, v kolikor je ugotovljen vpliv na varnost in javni red Republike Slovenije, vendar se ga z določitvijo le-teh lahko omili ali prepreči. Pogoji za izvedbo se določijo za določen čas, ki ni daljši od 10 let, so lahko zlasti:
- prepoved prodaje avtorskih in sorodnih pravic v lasti ciljne družbe fizičnim ali pravnim subjektom iz tretjih držav,
 - prepoved prodaje določenih opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev, pridobljenih z naložbo,
 - prepoved poslovnega sodelovanja s pravno ali fizično osebo, ki vpliva na javni red in varnost v katerekoli izmed držav članic in je bilo to ugotovljeno bodisi s strani države članice bodisi s strani Evropske komisije,
 - prepoved prevzema določenega dela ciljne družbe,
 - obveznost znižanja deleža, ki se pridobiva v ciljni družbi,
 - zaveza, da se bodo določeni deli ciljne družbe ohranili v Republiki Sloveniji,
 - obveznost premestitve določenih občutljivih dejavnosti iz ciljne družbe v Republiki Sloveniji v drugo pravno osebo s sedežem v Republiki Sloveniji,
 - prepovedi določenih ravnanj na trgu Republike Slovenije,
 - obveznost kontinuiranega opravljanja prvotne dejavnosti ciljne družbe v Republiki Sloveniji,
 - obveznost zagotavljanja blaga in storitev iz prvotne dejavnosti ciljne družbe na zahtevo Republike Slovenije, ali na zaprosilo druge države članice ali Evropske komisije.
- (4) Neposredna tuja naložba se prepove ali prekliče, v kolikor je ugotovljen vpliv na varnost in javni red Republike Slovenije, vendar ga z določitvijo pogojev ni mogoče omiliti ali preprečiti.
- (5) O pritožbi zoper odločbo ministrstva odloča Vlada Republike Slovenije.
- (6) Tuji vlagatelj ali ciljna družba mora nemudoma in vsakoletno poročati kontaktne točki glede upoštevanja prepovedi, preklica ali pogojev za izvedbo naložbe.
- (7) Za postopek priglasitve in pregleda se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek. «

3. člen

Za 39. členom se doda novo poglavje, ki se glasi:

»

VIII. KAZENSKE DOLOČBE

40. člen

(kazenske določbe na področju priglasitev in pregleda neposrednih tujih naložb)

(1) Z globo od 100.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če ravna v nasprotju s prvim, drugim ali tretjim odstavkom 35. člena ali ne upošteva prepovedi, preklica ali pogojev za izvedbo naložbe.

(2) Z globo od 200.000 do 500.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje pravna oseba, če se po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo.

(3) Z globo od 50.000 do 150.000 se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 2.000 do 10.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba podjetnika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(5) Z globo od 1.000 do 5.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi posameznik.«

KONČNA DOLOČBA

4. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Glede na to da se s to spremembo in dopolnitvijo zakona dodaja novo poglavje, in sicer »pregled neposrednih tujih naložb«, se v tem členu dopolni materija, ki se s tem zakonom ureja. Poleg oblik investicijskih spodbud, pogojev, meril in postopka dodeljevanja investicijskih spodbud, aktivnosti za spodbujanje investicij in internacionalizacije gospodarskih družb obravnavana sprememba ureja tudi področje postopka prigrasitev in pregleda neposrednih tujih naložb.

K 2. členu

Novo poglavje v svojem prvem členu najprej podrobneje definira pomen tujega vlagatelja, povzet po opredelitvi tujega vlagatelja v drugem odstavku 2. člena Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v EU. Definicija tujega vlagatelja se v drugem odstavku tega člena razširi tudi na subjekte, ki jih Uredba (EU) 2019/452 eksplicitno ne navaja, saj poleg fizičnih in pravnih oseb iz/s sedežem v tretjih državah kot tujega vlagatelja opredeljuje tudi državljane tretje države ali pravne osebe s sedežem v tretji državi, ki ima v pravni osebi s sedežem v državi članici Evropske unije, državi Evropskega gospodarskega prostora posredno ali neposredno vsaj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah. Iz pregleda primerjalno pravnih ureditev nekaterih drugih držav članic EU je mogoče ugotovili, da so kot tuje vlagatelje skušale zajeti tudi pravne osebe s sedežem v navedenih državah, v katerih so vključeni subjekti iz tretjih držav. Namen določbe je preprečitev izogibanja obveznosti predložitve informacij pravnih in fizičnih oseb iz tretjih držav glede neposrednih tujih naložb, ki jih izvedejo preko gospodarskih družb, s sedežem v državi članici, državah EGS, Švicarski konfederaciji ali Veliki Britaniji, v katerih so udeleženi. V praksi se pojavljajo tudi slamnata podjetja, ki imajo zgolj sedež na ozemlju EU, pa v EU dejansko ne opravljajo poslovne dejavnosti, nimajo zaposlenih, poslovnih prostorov, ipd. Pogosto so tovrstna podjetja pod neposrednim ali posrednim nadzorom vlad tretjih držav, vključno z državnimi organi ali oboroženimi silami tretje države, tudi prek lastniške strukture ali znatnega financiranja. Na ta način pa se bo s to določbo omogočil pregled tovrstnih vlagateljev, kar je skladno s samim namenom Uredbe (EU) 2019/452.

Drugi člen novega poglavja vsebuje definicijo neposredne tuje naložbe, ki je delno povzeta po prvem odstavku 2. člena Uredbe (EU) 2019/452, metodologiji šestega Priročnika za plačilno bilanco in stanje mednarodnih naložb (BPM6), ki ga je izdal Mednarodni denarni sklad in po opredelitvi Banke Slovenije. Skladno s tem zakonom gre za tujo investicijo med drugim, kadar tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji posredno ali neposredno pridobi prvič 10% udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah ali dodatnih 10% udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah. Neposredna tuja investicija zajema situacijo, ko tuji investitor sam neposredno izvrši tujo investicijo v gospodarski subjekt v Republiki Sloveniji in tudi situacijo, ko je v transakciji posredno udeležen preko druge gospodarske družbe bodisi s sedežem v Republiki Sloveniji bodisi s sedežem v tujini.

V tretjem členu tega poglavja je urejen postopek prigrasitve neposredne tuje naložbe ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo. Obveznost prigrasitve za tujega vlagatelja izhaja iz obveznosti držav članic, da v skladu z Uredbo (EU) 2019/452 Komisijo in druge države članice uradno obvestijo o vseh neposrednih tujih naložbah na svojem ozemlju, ki se pregledujejo. S tem se omogoča vzpostavitev mehanizma sodelovanja med državami članicami in Komisijo v zvezi z

neposrednimi tujimi naložbami, ki se pregledujejo.

V prvem odstavku je določena obveznost tujega vlagatelja, da neposredno tujo naložbo priglasí ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo, najpozneje v 15 dneh od sklenitve pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali od objave prevzemne ponudbe.

V drugem odstavku je določena obveznost tujega vlagatelja, da neposredno tujo naložbo na področju začetnih naložb (»greenfield investment«) priglasí ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo, najpozneje v 15 dneh od ustanovitve gospodarske družbe v Republiki Sloveniji. Opredelitev začetne naložbe izhaja iz Uredbe komisije (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe.

Tretji odstavek taksativno določa nabor informacij, ki jih mora tuji vlagatelj prigrasiti ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo. Za vzpostavitev mehanizma sodelovanja je potrebno predpisati obveznost predložitve v tem členu naštetih podatkov. Obveznost držav članic po zagotavljanju informacij o vseh neposrednih tujih naložbah na svojem ozemlju, ki se pregledujejo, izhaja iz 9. člena Uredbe (EU) 2019/452. Poleg podatkov, ki jih za namen posredovanja informacij zahteva Uredba (EU) 2019/452, obravnavani odstavek skladno z dodatno zahtevo Skupine strokovnjakov za pregled neposrednih tujih naložb v EU, širi nabor informacij, ki jih morajo tuji vlagatelji prigrasiti ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo. Obveznost posredovanja poslovnih informacij se lahko predpiše samo z zakonom.

Zaradi zahteve Uredbe (EU) 2019/452 po zavarovanju zaupnih informacij iz četrtega odstavka 3. člena te uredbe, vključno s poslovno občutljivimi informacijami, je v četrtem odstavku tega člena opredeljeno, da se prigraseni podatki uporabljajo zgolj za potrebe tega zakona in Uredbe (EU) 2019/452.

Peti in šesti odstavek tega člena opredeljujeta pristojnosti in naloge kontaktne točke. Ustanovitev le te neposredno izhaja iz 11. člena Uredbe (EU) 2019/452.

V sedmem odstavku tega člena je določena pristojnost ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, da opravlja nadzor nad pravilnostjo in pravočasnostjo podanih prigrasitev s strani tujega investitorja. Že sama Uredba (EU) 2019/452 določa, naj države članice vzpostavijo mehanizem nadzora in sankcioniranja nepravilnosti in izogibanja predložitve informacij v zvezi z nameravanimi in izvršenimi tujimi naložbami. Zbiranje informacij pravočasno je ključnega pomena za sodelovanje z drugimi državami članicami na tem področju in za zgodnje zaznavanje morebitnih tveganj za varnost in javni red države.

V četrtem členu novega poglavja je urejen predhodni postopek pregleda prispelih prigrasitev, ki ga vodi Komisija za prigrasitve. Le-ta odloča o uvedbi postopka pregleda na podlagi taksativno določenih pogojev in meril. Ta člen podrobneje določa sestavo, način odločanja in pristojnosti Komisije za prigrasitve. Predhodni postopek pregleda se uzakoni, zaradi predvidljivosti, pravne varnosti in transparentnosti, ki so ključnega pomena za poslovno in investicijsko okolje. Dosedanja ureditev postopka pregleda neposrednih tujih naložb v ZIUOPE ni predvidevala odziva ministrstva na prigrasene neposredne tuje naložbe. Slednje je zmanjševalo pravno varnost potencialnih tujih vlagateljev in drugih udeleženih subjektov, ki je z vidika predvidljivosti in transparentnosti investicijskega trga ključna za investitorje. Z namenom preprečevanja gospodarske škode Republiki Sloveniji,

zaradi potencialne odvrnitve investorjev in s tem povezanega priliva neposrednih tujih naložb, ta člen vzpostavlja jasno določene kriterije in postopek odločanja o priglašenih investicijah, s tem pa večjo predvidljivost in privlačnost poslovnega in investicijskega okolja v Republiki Sloveniji.

V 5. členu tega poglavja je opredeljen pojem pregleda za namen tega zakona, urejen postopek pregleda, opredeljene kritične dejavnosti, na področju katerih lahko potencialna neposredna tuja naložba predstavlja grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije ter opredeljena merila, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red v Republiki Sloveniji.

V prvem odstavku je opredeljen pojem pregleda v skladu s tretjo točko 2. člena Uredbe (EU) 2019/452.

V drugem odstavku je določen skrajni rok izvedbe pregleda in začetek teka rokov pregleda pri posamezni vrsti neposredne tuje naložbe, tj. pravnega posla, ki omogoča pridobitev udeležbe v kapitalu ali glasovalnih pravicah, prevzemne ponudbe, ustanovitve gospodarske družbe. Skrajni rok pregleda v trajanju 5 let od izvedbe neposredne tuje naložbe izpolnjuje tri pogoje testa neprave retroaktivnosti. Prvič, retroaktivnost je določena z zakonom in predvidena v osmem odstavku 7. člena Uredbe (EU) 2019/452. Drugič, zakonodajalec ima stvaren in prevladujoč razlog v javnem interesu, da omeji izvedbo posameznih neposrednih tujih naložb, kadar bi le te lahko ogrozile javni red ali varnost v Republiki Sloveniji. Tak poseg v svobodno gospodarsko pobudo je legitimen, saj je država s svojim aktivnim ravnanjem dolžna skrbeti za varstvo javnega interesa na področju podjetništva, s tem pa tudi za ustrezno normativno ureditev. Zakonodajalec je dolžan normativno urediti pogoje in način opravljanja gospodarske dejavnosti, če to zahteva javna korist (U-I-16/98 5. 7. 2001). Po mnenju Ustavnega sodišča je potrebno v vsakem primeru upoštevati, da Ustava v drugem odstavku 74. člena ne dopušča le možnosti zakonskega urejanja, ampak s prepovedjo opravljanja gospodarske dejavnosti v nasprotju z javno koristjo zakonodajalcu nalaga, da oblikuje gospodarsko politiko na posameznih področjih družbenega življenja, in ga pooblašča za sprejetje ukrepov, s katerimi bo lahko zagotovil uresničitev ciljev te politike (Odločba US U-I-311/11, tč. 16). Nujnost takega posega je utemeljena s tem, da tuji vlagatelji, zlasti podjetja v državni lasti iz tretjih držav, iz strateških razlogov prevzemajo evropska podjetja s ključnimi tehnologijami, kar ima lahko negativne posledice na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije, zanesljivost oskrbe s kritičnimi viri (surovinami) in dostop do občutljivih informacij. Tak poseg je nujen predvsem zaradi uresničevanja pomembnih družbenih interesov, kot so zagotavljanje ustreznega nivoja in dostopnosti infrastrukture, opravljanje javnih služb, varnostnih ciljev, razvojnih ciljev in uresničevanje drugih pomembnih družbenih interesov ter ohranjanje ključnih razvojnih dejavnikov v državi. Ukrep je primeren, saj taksativno našteva zgolj strateške gospodarske sektorje na področju katerih se lahko opravi pregled posamezne neposredne tuje naložbe, predpisuje predvidljiv in transparenten postopek pregleda z možnostjo pritožbe, omejuje svobodno gospodarsko pobudo le toliko, kolikor je potrebno zaradi varovanja javnega reda ali varnosti in vključuje širok krog relevantnih deležnikov v postopku pregleda, tako iz zasebnega kot javnega sektorja. Tretjič, v zakonu je predvideno prilagoditveno obdobje na način, da minister, pristojen za gospodarstvo, na podlagi mnenja komisije ob opredelitvi do posameznega pregleda določi pogoje s časovnico izvedbe posamezne neposredne tuje naložbe v RS, tako da bo le-ta v določenem roku izpolnjevala pogoje določene z odločbo ministrstva, pristojnega za gospodarstva.

V tretjem odstavku so opredeljene kritične dejavnosti, na področju katerih lahko posamezna neposredna tuja naložba predstavlja grožnjo varnosti in javnemu redu Republike Slovenije. Te dejavnosti so določene v skladu s prvim odstavkom 4. člena Uredbe (EU) 2019/452 in Smernicami glede neposrednih tujih naložb, prostega pretoka kapitala iz tretjih držav in zaščite strateških sektorjev, ki jih je Evropska komisija objavila 26. marca 2020. Navedena uredba državam članicam dopušča, da pri ugotavljanju, ali lahko neposredna tuja naložba vpliva na varnost ali javni red med drugim upošteva njene možne učinke na kritično infrastrukturo, kritične tehnologije in blago z dvojno rabo, dobavo kritičnih virov, dostop do občutljivih informacij ter svobodo in pluralnost medijev. S tem ta uredba državam članicam dopušča manevrski prostor za konkretizacijo kritičnih dejavnosti, v katere lahko neposredne tuje naložbe predstavljajo nevarnost za varnost in javni red države.

Četrty odstavek določa merila, ki jih komisija in strokovna skupina za pregled posamezne neposredne tuje naložbe upošteva pri pripravi mnenja o tem, ali posamezna neposredna tuja naložba na področju kritičnih gospodarskih sektorjev predstavlja grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije. Prva tri merila so določena skladno z drugim odstavkom 4. člena Uredbe (EU) 2019/452; dodatna tri merila pa so smiselno določena na podlagi prevzemnih pragov skladno z Zakonom o prevzemih (Uradni list RS, št. 79/06, 67/07 – ZTFI, 1/08, 68/08, 35/11 – ORZPre75, 105/11 – odl. US, 10/12, 38/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 25/14 in 75/15), obsega tržnih deležev posameznega subjekta skladno z Zakonom o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 130/2022) in razvrstitve kapitalskih naložb v Republiki Sloveniji na podlagi Odloka o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države (Ur.l. RS, št. 53/15). Navedeni kriteriji omogočajo strokovno in nepristransko izvedbo prehodnega postopka in postopka pregleda po tem zakonu.

V 6. členu tega poglavja je opredeljeno imenovanje in pristojnosti strokovne skupine za pregled neposrednih tujih naložb v Republiki Sloveniji. Strokovna skupina se imenuje po ad hoc principu za pregled posamezne neposredne tuje naložbe. Sestava komisije v čim večji meri omogoča sodelovanje različnih deležnikov glede na strateško področje, na katerem se načrtuje ali je bila izvedena posamezna neposredna tuja naložba. Največji delež članov strokovne skupine predstavljajo zaposleni na ministrstvu, pristojnem za gospodarstvo, ki je odgovorno za izvedbo postopka pregleda. Strokovna skupina lahko po potrebi pridobiva strokovna mnenja o posameznem pregledu tudi s strani različnih javnih in zasebnih institucij. Sestava komisije in sistem pridobivanja mnenj preprečuje arbitrarnost odločitev komisije in zagotavlja pluralnost ter strokovnost postopka. Ob upoštevanju vseh stališč različnih deležnikov in strokovnih mnenj mnenjedajalcev, komisija izda mnenje ali se neposredna tuja naložba na področju kritičnih dejavnosti odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče, če le-ta ogroža varnost ali javni red Republike Slovenije.

V 7. členu tega poglavja je opisan postopek sprejemanja odločitve o posameznem pregledu neposredne tuje naložbe. Minister, pristojen za gospodarstvo, na podlagi vseh stališč različnih deležnikov v strokovni skupini in mnenj mnenjedajalcev izda odločbo o tem, ali se neposredna tuja naložba na področju kritičnih dejavnosti tega zakona odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče.

V kolikor je mogoče vpliv na javni red in varnost Republike Slovenije omiliti ali odpraviti, se določijo obveznosti oziroma zaveze, ki jih mora tuji vlagatelj spoštovati pri implementaciji svoje naložbe. Izrečeni pogoji morajo biti konkretizirani in dovolj jasni glede na predmetno naložbo, načeloma pa so usmerjeni v zaščito občutljivih sredstev kritičnih dejavnosti, informacij, intelektualne lastnine, rezultatov raziskav,

razvoja in inovacij.

Posledica odločitve ministrstva, da posamezno neposredno tujo investicijo v pregledu prepove ali prekliče je ničnost pravnega posla, s katerim tuji vlagatelj v gospodarskem subjektu s sedežem v Republiki Sloveniji, neposredno ali posredno pridobi najmanj 10 % udeležbe v kapitalu ali v glasovalnih pravicah ali sklepa o vpisu v sodni register ali prevzemne ponudbe. Sorazmernost posega v ustavno zagotovljeno pravico do svobodne gospodarske pobude je zagotovljena na način, da je odločitev ministra, pristojnega za gospodarstvo omejena s tem, da se posamezno neposredno tujo naložbo odobri, določi pogoje za njeno izvedbo, prepove ali prekliče zgolj v primeru, ko bi le ta predstavljala grožnjo varnosti ali javnemu redu Republike Slovenije, so upoštevana merila iz četrtega odstavka 37. člena in v primerih, ko so podane kritične dejavnosti. Poleg tega ima tuji vlagatelj zagotovljeno pravico do pravnega sredstva, saj se lahko na odločbo ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, pritoži neposredno na Vlado Republike Slovenije. Pravica do pritožbe (25. člen Ustave RS) je temeljna pravica posameznika, ki izhajajoč iz načela zakonitosti (2. člen Ustave RS) in načela enakega varstva pravic (22. člen Ustave) karakterizira pravno državo.

K 3. členu

V 3. členu zakona se upošteva obveznost, ki jo državam članicam z vzpostavljenim mehanizmom pregleda neposrednih tujih naložb, nalaga šesti odstavek 3. člena Uredbe (EU) 2019/452. Republika Slovenija je z uzakonitvijo mehanizma pregleda dolžna sprejeti tudi potrebne ukrepe za ugotavljanje in preprečevanje izogibanja mehanizma pregleda in odločitvam v zvezi s pregledom. Skladno z navedenim se s tem zakonom določi kot prekršek opustitev priglasitve neposredne tuje naložbe v določenem roku ministrstvu, pristojnemu za gospodarstvo, in neupoštevanje izrečenih ukrepov glede prepovedi, preklica oziroma določitve pogojev za izvedbo naložbe. Nadalje je kot sankcija za opustitev dolžnega ravnanja določena globa v razponu, ki jo za posamezne subjekte prekrška omogoča Zakon o prekrških.

K 4. členu

Določen je začetek veljavnosti zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon določa oblike investicijskih spodbud, pogoje, merila in postopek dodeljevanja investicijskih spodbud ter aktivnosti za spodbujanje investicij in internacionalizacije gospodarskih družb.